G U V E R N U L R O M Â N I E I
Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel"
Bucureşti, Bd. Dacia 89, sector 2, Tel/Fax +40-21-318 09 39
*http://www.inshr-ew.ro/ *, e-mail: office@inshr-ew.ro

Comunicat de presă

Bulgărele antisemitismului nu s-a oprit din rostogolire…
RAPORT DE MONITORIZARE
2025-2026

Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel" lansează **raportul anual de monitorizare a antisemitismului și manifestărilor de negare sau relativizare a Holocaustului și promovare a cultului unor criminali de război.**

Raportul răspunde obiectivelor Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și a discursului instigator la ură 2024-2027.

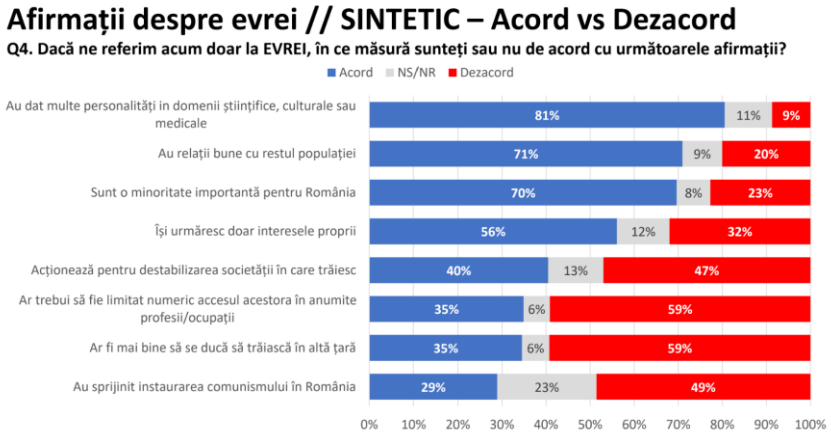
În perioada **mai 2025 - aprilie 2026, se remarcă o extindere în spațiul public a mesajelor și atitudinilor antisemite, negaționiste sau care promovează cultul persoanelor condamnate pentru crime de război sau al unor importanți lideri ai Mișcării Legionare.** Îndeosebi în mediul online, pe rețelele sociale sau platformele video, au circulat narațiuni antisemite clasice și teorii conspiraționiste adaptate la diferite contexte locale sau globale, amplificate de conturi cu zeci sau sute de mii de urmăritori. **În același timp, reacția autorităților publice este mai vizibilă**, atât la nivelul intervențiilor privind conținutul online, cât și al investigațiilor și al finalizării anchetelor judiciare, deși este dificil de evaluat impactul real în termenii combaterii acestor fenomene.

Apare ca rezonabilă ipoteza că rostogolirea neîngrădită în spațiul virtual a unor astfel de mesaje contribuie la percepția negativă a populației asupra istoriei recente a evreilor din România, precum și la dinamica relațiilor dintre majoritatea etnică și evrei de astăzi.

Un sondaj de opinie realizat de Social Monitor pentru Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel", în perioada 1-15 noiembrie 2025, pe un

eșantion de 1004 persoane, a relevat câteva tendințe îngrijorătoare privind percepția relației majoritate-minoritate etnică, imaginea lui Ion Antonescu, cunoașterea istoriei Holocaustului etc.

La finalul anului 2025, 40% dintre români, cu 18% mai mulți decât cu patru ani în urmă, au ajuns să creadă că evreii „acționează pentru destabilizarea societății în care trăiesc”. În creștere este și numărul celor care cred că „ar trebui să fie limitat numeric accesul acestora în anumite profesii/ocupații” (35%) sau celor care învinovățesc evreii pentru „instaurarea comunismului în România” (29%). 11% dintre români consideră astăzi că minoritatea evreiască este „o problemă” sau „o amenințare”, un procent dublu față de anul 2021.

Peste 40% dintre români aderă la teorii conspiraționiste antisemite vechi de secole sau actualizate, precum cea a milioanelor de apartamente pregătite pentru evreii care ar urma să vină în România. Dezmințirea acestor dezinformări prin mesaje sporadice în presă sau transmise de unele autorități publice nu pare să reușească să țină pasul cu ritmul distribuirii lor, iar Regulamentul european privind serviciile digitale (DSA) se dovedește, în practică, ineficient în combaterea valului de ură din online.

Și **memoria victimelor Holocaustului este afectată semnificativ** de amplificarea antisemitismului, procentul celor care consideră că aceasta trebuie păstrată fiind în scădere cu 8% față de anul 2021. În paralel, mai mulți români decât în anii precedenți cred că „evreii se folosesc de Holocaust ca să șantajeze România” (30% dintre respondenți, față de 24% în 2021), și 39% dintre ei cred că o fac „pentru interese proprii”.

Temele care au dominat spațiul public în această perioadă sunt legea de modificare a OUG nr. 31/2002, inițiată de deputatul Silviu Vexler, memoria legionară sau a criminalilor de război și comemorarea a 50 de ani de la moartea poetului legionar Radu Gyr. De asemenea, se remarcă, în această perioadă, o agresivitate simbolică fără precedent îndreptată împotriva Institutului „Elie Wiesel".

Discursul online a devenit mai agresiv, înmulțindu-se amenințările cu moartea sau alte mesaje violente cu substrat antisemit. Țintele cele mai comune ale amenințărilor au fost deputatul și președintele FCER, Silviu Vexler, jurnaliști sau persoane publice care au luat poziții publice de condamnare a antisemitismului și a cultului legionarilor sau a persoanelor condamnate pentru crime de război.

Un val considerabil de ură a fost pus în mișcare, prin intermediul diferitelor organizații, grupări, politicieni, partide politice, jurnaliști sau persoane publice, în contextul dezbaterilor și al adoptării Legii nr. 241/2025 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2002 și a Legii nr. 157/2018 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, inițiată de Silviu Vexler. **În locul unei dezbateri legislative, multe dintre aceste reacții publice au personalizat inițiativa legislativă, transformându-se în atacuri cu substrat antisemit, instigări la ură, discriminare și violență sau amenințări cu moartea.** Astfel de instigări personalizate au continuat și după adoptarea legii inclusiv în cadrul unor campanii politice precum campania „Stop Vexler" inițiată de Claudiu Târziu și partidul său, ACT. Subliniem că legea a fost votată de marea majoritate a parlamentarilor, ea este expresia voinței democratice.

În contextul dezbaterilor din timpul procedurilor legislative au apărut numeroase poziționări din zona extremei drepte care au vizat minimalizarea sau reabilitarea unor figuri istorice cu trecut fascist sau condamnate pentru crime de război, cum este cazul lui Radu Gyr, Mircea Vulcănescu, Corneliu Zelea Codreanu sau Octavian Goga. La aceste eforturi de reabilitare, care contrastează adesea în mod voit cu spiritul și litera prevederilor legale, au contribuit atât politicieni din Parlamentul României, cât și unii intelectuali cu statut public, care au răspândit informații istorice trunchiate, susținând unele dezinformări frecvent circulate în sferele extremei drepte.

În ceea ce privește reprezentarea în memoria publică a unor personaje asociate cu trecutul fascist sau cu Holocaustul din România, cele mai polarizante subiecte în mediul online au fost legate de ștergerea picturilor reprezentându-i pe Radu Gyr, Valeriu Gafencu și Mircea Vulcănescu de pe o biserică din București, controversele din jurul piesei asociate eronat lui Radu Gyr cântată în Catedrala Națională sau decizia Filarmonicii Banatul de a elimina din repertoriul concertului de Crăciun colindele lui Radu Gyr.

Unele instituții publice, precum Primăria Cluj-Napoca, Primăria Timișoara sau Primăria Municipiului București, **refuză de ani buni redenumirea străzilor** Radu Gyr și Mircea Vulcănescu sau a altor străzi denumite după personaje din trecutul fascist. La o adresă înaintată de INSHR-EW către Primăria Turcinești, județul Gorj, cu privire la existența unei străzi care poartă numele lui Ion Sichitiu – persoană condamnată pentru crime de război, autoritățile locale au răspuns la peste un an distanță, susținând că numele străzii este Ioan Sichitiu și nu Ion Sichitiu – așa cum apare în sentința de condamnare. Tribunalul Botoșani a decis păstrarea hotărârii Consiliului Local al comunei Havârna privind denumirea Căminului Cultural după numele lui Gică Manole - persoană care a exprimat public în mod sistematic idei antisemite și negaționiste. De asemenea, remarcăm că persistă, în rândul mai multor instituții publice importante, o necunoaștere a istoriei Holocaustului și o neînțelegere fundamentală a incompatibilității dintre politicile memoriale, protejate de legislația în vigoare, și prezentarea eroizantă a unor persoane responsabile de cultivarea urii care a dus la genocid.

Tot **în 2026 a fost înaintată și o solicitare de reabilitare a mareșalului Ion Antonescu,** respinsă de Curtea de Apel București pe motiv că petentul nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru cererile de reabilitare. Vorbim, prin urmare, de încercări active de ștergere și revizuire a memoriei și responsabilității pentru Holocaustul din România. Toate aceste manifestări de revigorare a discursului sau atitudinilor radicale de dreapta sunt stimulate de ascensiunea partidelor extremiste în parlament și de reacțiile palide ale sistemului de justiție.

FOTO/VIDEO Cum au comemorat simpatizanții Mișcării Legionare 87 de ani de la moartea lui Zelea Codreanu: „De ce să nu fie voie? Jandarmi, polițiști, nu ne-a zis nimeni nimic. Am aflat de pe TikTok”

Un simpatizant al Mișcării Legionare face salutul nazist la comemorarea de la Tâncăbești din 30 noiembrie 2025 Foto: Laurențiu Ungureanu/ HotNews

În spațiul public a continuat afișarea sau răspândirea sub diferite forme a mesajelor antisemite sau pro-legionare, fie în cadrul unor proteste ale partidelor dreptei radicale, la unele comemorări anticomuniste, prin evenimente sau creații cu caracter artistic sau cultural, prin distribuirea de stickere sau realizarea de graffiti-uri ori prin comercializarea de însemne legionare prin librării, magazine online sau case de discuri.

Este un semnal de alarmă tendința recentă de înmulțire și promovare a artiștilor care adoptă un gen muzical asociat ideologiei neonaziste, precum și intenția organizării unui astfel de festival internațional în România. Deși există prevederi legislative clare care interzic propaganda nazistă, remarcăm că se practică online comercializarea de muzică și îmbrăcăminte asociate black metal-ului neonazist.

Și în ceea ce privește manifestările publice din zona sportului, remarcăm o creștere substanțială a mesajelor antisemite, rasiste, xenofobe, pro-legionare, fie pe stadioane, fie online, fie în acțiunile realizate de ultrașii de extremă dreapta. De asemenea, se înmulțesc grupurile de tineri care practică sporturi de contact de tip MMA sau antrenamente fizice în tandem cu promovarea de mesaje antisemite, neofasciste și care susțin supremația albilor. Această tendință nu este specifică spațiului românesc, fiind în creștere a popularității în multe societăți occidentale, situație care face fenomenul și mai îngrijorător.

O altă tendință îngrijorătoare este creșterea numărului și frecvenței apariției mesajelor antisemite și negaționiste în mass-media, în ziare locale, tabloide sau ziare filo-legionare și platformele lor online sau la unele televiziuni. Și aceste surse de informare, care beneficiază, în virtutea misiunii lor jurnalistice, de o credibilitate sporită, riscă să extindă, în percepția publicului lor, această credibilitate asupra mesajelor antisemite diseminate, ceea ce este, desigur, contrar deontologiei jurnalistice și interesului public.

Nici în mediul online nu remarcăm îmbunătățiri, în pofida reglementărilor europene și prevederilor naționale în vigoare. Din contră, unele platforme online dau semnale sporite de dezinteres față de combaterea urii în spațiul virtual, deși această responsabilitate le revine. În pofida creșterii mobilizării unora dintre autoritățile responsabile cu aplicarea prevederilor legale, observăm că aceasta nu reușește să descurajeze astfel de manifestări antidemocratice, în timp ce acestea sunt alimentate și legitimate de către un număr semnificativ de actori politici, media și statali, și amplificate de un mediu online deficitar gestionat.

De asemenea, se evidențiază numărul și diversitatea canalelor online audiovizuale care promovează, de cele mai multe ori, sistematic, conținut antisemit, negaționist sau apologetic. Constatăm că promotorii acestor idei preferă din ce în ce mai mult să le transmită sub forma emisiunilor online audiovizuale de tip discuție sau talk-show, în locul formei tradiționale de articole pe website-uri sau bloguri ori postări. Astfel de materiale audio-video au adesea o

popularitate mult mai mare, ajungând uneori la zeci de mii sau peste 100.000 de vizualizări, mai mult chiar decât unele publicații jurnalistice profesionalizate.

De la an la an, autorii mesajelor antisemite, negaționiste, apologetice, cu impact public, tind să fie aceiași, existând însă și noi apariții. De asemenea, se înmulțesc canalele online și platformele media dispuse să le preia în mod necritic mesajele sau să îi aibă ca invitați în emisiunile lor. Un exemplu relevant este cel al unui fost politician și patron media, care în perioada mai 2025 – aprilie 2026, a realizat mai multe emisiuni cu invitați cunoscuți pentru mesajele lor antisemite sau negaționiste. Astfel de emisiuni de natură senzaționalistă, găzduite de platforme cu un public larg, precum ziarul tabloid Cancan, ating regulat zeci de mii de vizualizări.

Rețelele sociale și platformele video contribuie la amplificarea mesajelor prin mecanisme precum redistribuirea sau promovarea prin algoritmii platformelor. Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) a devenit mai activ în combaterea manifestărilor antisemite, negaționiste și prolegionare în mediul audio-vizual, îndeosebi online, dar capacitatea și instrumentele pe care acesta le are la dispoziție limitează semnificativ impactul real și eficiența pe care o singură instituție publică o poate avea în gestionarea conținutului online, la fel ca în cazul notificatorilor de încredere. Această responsabilitate trebuie să revină, în primul rând, platformelor online, inclusiv prin măsuri proactive de identificare și limitare a conținutului care le încalcă standardele sau prevederile DSA. În realitate, eficiența prevederilor se dovedește limitată iar angajamentul unora dintre rețelele sociale de a le respecta este doar formal.

În cele mai multe cazuri, **formele clasice de antisemitism sunt în continuare cele mai prevalente**, observăm însă și o tendință în creștere de camuflare a prejudecăților antisemitismului clasic sub forma retoricii antisioniste, în care termenul „sionist” devine doar un paravan pentru termenul „evreu”. Astfel de paravane pentru antisemitismul manifest par să fi devenit și unele referiri la persoane sau instituții asociate cu evreitatea sau cu memoria Holocaustului, devenite țintele unui val amplu de ură, amenințări și instigări la violență în perioada menționată. Adesea, aceste manifestări depășesc vizibil limitele a ceea ce constituie o atitudine critică într-o societate democratică ce respectă drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor săi.

Îngrijorătoare sunt și încercările multiple de abrogare a legislației menite să prevină sau să combată fenomenele amintite și care fac subiectul acestui raport.

Raportul de monitorizare a antisemitismului și manifestărilor de negare sau relativizare a Holocaustului și promovarea cultului unor criminali de război poate fi consultat integral aici: https://www.inshr-ew.ro/wp-content/uploads/2020/05/Raport-monitorizare-2025-2026-27-iulie-2026.pdf

27 iulie 2026

Serviciul Comunicare și Administrare
Compartiment Relații Publice și programe cultural-educative
E-mail: office@inshr-ew.ro
Tel. + 40-21-318 09 39